

"De volken zullen U loven".

De volken zullen U, o God,
loven; de volken, altemaal,
zullen U loven.
Psalm 67: 4.

Dankend mag getuigd, dat de Zending steeds breder plaats onder ons begint in te nemen. Ons Christendom krijgt er hart voor. De offers vloeien. En ook aan de toewijding van de personen, die zich aan de Zending geven, ontbreekt het niet. Met name in de Gereformeerde Kerken begint de Zending metterdaad te bloeien. En dat niet alleen onder de leden der Kerken, maar ook in die Kerken als zodanig.

Nu is, hoe kan het anders, ook dit werk der Zending gebonden aan de ordinantie des Heeren. Dus vóór alle dingen aan het dubbel gebod, dat ge uw naaste liefhebben als u zelf, maar ook, en eerst zelfs, dat ge ook in het werk der Zending den Heere uwen God liefhebben met heel uw hart en met al uw kracht. De liefde voor den naaste volgt van zelf, maar de liefde voor God moet ook hier vooropgaan. Ook voor de Zending blijft het liefhebben van onzen God in Christus het eerste en het groote gebod.

Dat dit zoo is, weersprekt niemand; dat het zoo zijn moet, beaamt een iegelijk; doch als ge nu vraagt, of het op het gebied der Zending tot aller besef doordrong, en bij allen arbeid op Zendingsterrein de leidende gedachte is, geraakt ge wel eens in twijfel.

In de gesprekken over de Zending, in de Tractaten over de Zending, op de vergaderingen van missionairen aard gaat een vaste toon uit. Die toon werd bijna eentonig. En het was altoos weer het reddend van wie verloren zou gaan, dat zich naar voren drong. Vooral in het Buitenland kwam dit sterk uit. Het methodisme dreef schier overal in die richting. En wie ons eigen land kent, mag er zeer zeker in roemen, dat ten onzent die eenszijdigheid minder ver ging; maar vrij ervan bleven ook wij niet.

Ook in de Zending moet het allereerst om de eere Gods gaan.

Al wat zich op deze aarde roert en beweegt is Gods schepping, en waar ook tot op het verst afgelegen strand of hoog in de bergen en ver in de wildernis kinderen der menschen wonen en volken zich gevormd hebben, is 't al Gods maaksel, uit zijn hand voortgekomen, en het aansijn steeds voortzettend onder de hoogheilige roeping, om te leven tot Gods eere, Hem die hulde en de aanbidding toe te brengen, en Zijn naam te verheerlijken.

God schiep alle dingen om Zichzelfs wil. Geldt dit nu van alle zonnen en sterren, geldt het van planten en dieren, dan geldt het toch in de eerste plaats van de engelen daarboven en van de kinderen der menschen op aarde, omdat deze allen van God afweten en tot het loven van zijn Majesteit bestemd en bekwaam zijn.

Nu was in oude dagen Israel het herteoeroepen volk, onderwijl de andere volken afwieren en veronken in afgoderij. Maar dit neemt niet weg, dat juist onder Israel de profetie nooit afliet, er telkens weer op te wijzen, dat het zoo niet blijven mocht, en dat, eenmaal de blinkende morgenster in Bethlehem opgegaan, heel de wereld haar roeping zou verstaan, want dat niet alleen Israel, maar dat alle volk, alle natie, ja, sterker nog, dat de volken altemaal God in zijn majesteit, God in zijn glorie loven en roemen zouden.

De stoet hertoe kon en mocht niet anders dan van Israel uitgaan. Onder het oude Israel ging dit door de Proselyten. Thans, onder het geestelijk Israel, moet dit tot stand komen door het machtig werk der Zending. Israel had hertoe het gebod ontvangen, ja zelfs als eerste gebod de ordinantie zich hooren opleggen: "Gij zult geen andere goden voor mijn aangezicht hebben." Hierin sprak de heilige jaloezie van ons Gods, die niet duldte dat hetgeen Hem toekwam, aan het creatuur, d.i. aan andere goden, gegeven werd. En terwijl onder het geestelijk Israel, dat thans uit Sions rijkdomen, vanzelf ook dit gebod stond held, werd er toch even bevestigd het Zendingsgedachte aan toegevoegd: "Gij zult mijn getuigen zijn tot aan het uiterste der aarde," of, gelijk het bij Mattheus heet: "Gaat dan henen, onderwijst alle volken, se doopende in den naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes."

God schiep ook de volken, d.w.z. de volken die nu nog heidenen zijn, tot Zijn eer. Hij schiep ze om Zijn naam wille. Hij riep ze in 't leven en hield ze in stand, opdat uit aller midden zijn lof zou opklommen. Hun bestaansdoel, het doel waarmee ze tot aanschijn waren geroepen, en in aanschijn bleven, lag niet in hen zelf, maar in Hem die ze schiep. Hun afgodisch, afgedood leven vloekte daarom tegen Gods bestel niet alleen, maar tegen zijn majesteit. Dat mocht zoo niet blijven. Voor de volken evengoed als voor personen gold het, dat ze elk recht misten om alleen voor zich zelf te bestaan, en dat ze onder het hooge gebod stonden, om tot eere Gods te leven.

Dat ze afvielen, dat ze voor een afgod knielden, was daarom een ontroeven aan den Heere onzen God van wat Hem, en Hem alleen, toekwam. Het was een verbreken van zijn heilig bestel. Het was meer dan afval, het was opstand. En daarom stond het op één van deze twee: Er moest of een keer in het leven van deze volken komen, dat ze zich tot God bekeerden, of hun bestaan zelf zou worden teniet gedaan. Die keuze was er niet alleen, maar voor die keuze moesten alle nog ongedoopte volken geplaatst worden. En hieruit komt de Zending op. Jesus zegt dan ook niet, dat zijn discipelen moeten uitgaan om te redden. Ook dit lag er wel in, maar Jesus stelt het niet op den voorgrond. Wat voorop staat in Jesus' Woord, en voorop staat moet in de Zending, is het getuigen, het als getuige optreden, en het aangegeven, het onderwijzen, dat ook de volken voor den eeren waren God hebben te leven, dat ze den Heere God door hun afgedijf en afgeleiden, en se op te roepen, om, eer het te laat is, Hem weer te loven, Hem weer hulde te brengen, en voor Hem in aanbidding neder te knielen.

Daarom staat vanzelf de Zending met de verwachting van Jesus' wederkomst op de wolken in verband. Die komt, waar al wat herboren is hopend naar uitzicht, toef en moet toeven tot het oogenblik, dat alle volk ten leven zal geroepen zijn. Dit kan niet anders. Christus kwam om de wereld te redden. Zijn kruis beslist voor eenwig. En daarom moet zijn getuigenis tot aan het uiterste der aarde, tot alle volk zijn uitgegaan.

Niet op de enkele personen; op de volken wordt de nadruk gelegd. En dat moet wel, want wat anders te denken van die miljoenen

en miljoenen, die, sinds Jesus ten hemel voer, in het heidenland geboren werden en wegsterven, en nog elken dag en elk uur wegsterven zonder dat ons getuigenis in de Zending hen bereikt heeft. Maar daarom spreekt het van zelf, dat het Evangelie nog een volk niet heeft bereikt, omdat er in deze of gene strek enkele honderden tot bekeering kwamen, terwijl de miljoenen verharren in hun ongelof en bijgeloof. Natuurlijk ook tot de personen moet de wekstem der Zending uitgaan. Ook een volk toch kunt ge nooit anders dan in de personen aantasten. Maar de volken zullen eerst dan geroepen zijn, en eerst dan zal het getuigenis tot de volken zijn uitgegaan, zoo in het middelpunt van hun leven, openbaarlijk en met onbedwingbare kracht, de oproeping is gebracht, om als volk de afgoden weg te werpen, en hulde en aanbidding toe te brengen aan dien God, dien se miskend hebben, en die toch ook hun het aanschijn gaf.

Dat dit bij de personen moet worden aangedrongen met waarschuwing in hun conscientie en met heenwijzing op hun eigen lot, spreekt vanzelf. We denken er dan ook niet aan, om aan het schreien om der zielen redding ook maar in het minst het zwijgen op te leggen. Wat de Schrift ons alleen als eisch stelt, is, dat het waken, het ijveren voor de eere Gods, onder de volken ook bij het Zendingswerk het eerste en het groote gebod zal blijven. Het heil der zielen moet volgen, de eere Gods moet vooropgaan. Om Hem moet het ons in de eerste plaats te doen wezen. De enkelen moeten geroepen worden in de volken, maar de roeping der volken zelve mag geen oogenblik uit het oog verloren.

Afvallige, Mohamedaansche of Heidensche volken zijn een doorn in Gods oog, een hinder voor het opgaan van de glorie van zijn naam, een roof aan zijn heerlijkheid en majesteit. Zendingsoeplicht is het daarom, aan de volken als volken deze hun sonde aan te zeggen, en se op te roepen tot het brengen van eere aan onzen God. Op dit getuigenis moeten de volken voor zichzelf beslissen, of se dankend den Zoon Gods aanvaarden en in zijn kruis roemen willen, dan wel, of se door verharding eigen verderf zullen inroepen.

Een Zending die alleen de zielen zoekt, en niet allereerst Gods eere onder de volken wakker maakt, schiet te kort.

Dr. A. K.

PRO REGE

DOOR

Dr. A. KUYPER.

Van dit premiewerk voor abonnees op „De Heraut“ (waarop de intekenings is gesloten) verschoen deel II, dat thans aan de intekenaren, die het voor dit deel verschuldigde bedrag voldeden, is verzonden.

De eerste betalingstermijn voor deel III, ad /125 per ex. vervalt 30 September 1911.

De intekenaren die een stel van drie losse banden bestelden, ontvangen dat tegelijk met het Derde deel. Verkrijgbaar zijn linnen banden en banden met lederen rug en hoeken. Een stel van 3 losse linnen banden kost /180, een stel van 3 losse lederen banden /330. Over het bedrag voor de banden wordt bij afzonderlijke kwitantie beschikt.

Adm. DE HERAUT.

29 September 1911.

Amsterdam, 29 September 1911.

De jongste Synode onzer Gereformeerde Kerken heeft ditmaal met bekwaam spoed haar taak afgewerkt.

Terwijl de Haagsche Synode bijna twee maanden lang haar treuzelgang voortzette en drie en dertig zittingen noodig had voor haar weinig belangrijk agendum, kwam onze Synode binnen de twee weken met haar arbeid gereed en hield ze slechts zeven zittingen, waarvan nog één schier geheel gewijd was aan de ontvangst der buitenlandsche afgevaardigden. In de eerste plaats is dit zeker te danken aan de uitnemende leiding van den praeses Ds. van Schelven, maar niet minder lof komt ook toe aan de wijze van werken, die door de Synode gevolgd wordt. Het commissariaal maken van de verschillende punten van het agendum, is ook nu weer gebleken de eenige deugdelijke wijze van werken te wezen voor een zoo talrijk lichaam als onze Synode is. In deze commissies bestaat gelegenheid de verschillende gevoelen uit te spreken; het praesadvies komt daarna weloverwogen ter Synodale tafel; en de Synode kan na beperkte discussie tot een beslissing komen. Met nadruk mag hier wel eens op gewezen worden, omdat nog altoos stemmen opgaan om deze wijze van werken te veranderen en de zaken terstond in volle Synode te behandelen. Niet alleen dat zulk een wijze van werken zeker niet bevorderlijk zou wezen voor een grondige en degelijke behandeling der zaken, maar ook de duur der Synode zou daardoor eindeloos worden gerekt; wat reeds met het oog op den arbeid der predikanten en ouderlingen geen geringe bezwaren zou opleveren, en bovendien de kerken op zeer hooge kosten zou jagen. Het voordeel van de thans gevolgde wijze van werken bleek ook ditmaal. Er was algemeen lof voor de ernstige en degelijke wijze, waarop de rapporteurs hunne rapporten hebben opgesteld. De discussies in de volle Synode waren zakelijk en kort. En van het gevaar, dat de Synode te veel onder den invloed dezer rapporten zou komen en op elke voorgestelde conclusie blindelings ja en amen zou zeggen, bleek niets. De Synode behield volkomen hare zelfstandigheid en week meermalen in haar beslissing van de voorgestelde conclusies af. Niet minder dan deze spoedige en toch degelijke behandeling van zaken strekt tot

lof dezer Synode de broederlijke toon die er heerschte en die geen oogenblik werd gestoord. Als de Haagsche Synode samenkomt, is de eerste vraag, welke „partij“ de meerderheid heeft gekregen; reeds bij de keuze van een praeses blijkt of de Synode „om“ is naar rechts of „om“ naar links; en er wordt geen ernstige beslissing op de Synode genomen, of de koppen worden vooraf geteld en de beide partijen staan lijfrecht tegenover elkander. Op onze Synode was gelukkig van zulk een partijwezen schijn noch schaduw te ontdekken. Het is thans de vierde maal reeds dat een predikant uit de vroegere Nederduitse Gereformeerde Kerken tot praeses der Synode werd gekozen, niettegenstaande de overgrote meerderheid van de leden der Synode uit de vroegere Christelijke Gereformeerde Kerk afkomstig was. En wat nog meer zegt, de beslissing over het meest intricate onderwerp: de eenheid van opleiding, werd met algemeene stemmen, slechts één uitgezonderd, genomen. Vooral dit laatste teekent. De vrees, dat de bespreking van dit altoos teere onderwerp, dat sinds de Synode van Arnhem niet meer ter Synodale tafel kwam, aan de broederlijke eensgezindheid kwaad zou doen, is ijdel gebleken. Veleer kan juist omgekeerd getuigd, dat ook op deze Synode de broederband weer vaster is gelegd en de eenheid in Christus weer dieper is gevoeld geworden.

Ook de arbeid dezer Synode in het belang der Kerken verricht, mag niet onderscheid worden. Al stond deze Synode in het „teeken der kalme bescheidenheid“ en al was haar agendum niet rijk aan diep ingrijpende voorstellen, se heeft daarom toch verschillende niet ongewichtige beslissingen genomen. Wie haar arbeid dan ook vergelijkt met het eendeloos reglementair gehaspel der Haagsche Synode over allerlei onbetekende quaesties, dat dankbaar wezen, dat op onze Synode een kloeker en frischer geest wordt gevonden. Neem, om slechts op dit één voorbeeld te wijzen, de zaak der Zending. Terwijl bij alle Kerken het belang der Zending steeds dieper wordt gevoeld, de zendingssijver bij alle christelijke volken is ontwaakt en men van alle zijden zich opmaakt om de heidenwereld voor Christus te veroveren, wordt de Zending op het agendum der Haagsche Synode niet eens genoemd. Onze Synode daarentegen schonk ook ditmaal aan de behartiging der Zending een eereplaats en hare besluiten tot reorganisatie der Keucheniuschool, waaraan voor de toekomst der Zending in Indië zooveel hangt, zijn reker niet onbelangrijk te noemen.

Hetzelfde geldt evenzeer van de besluiten door de Synode genomen in zake petitie aan de Overheid. Drie zaken waren hierbij aan de orde gesteld: de armenwet, herstel der doodstraf en Art. 173 der Grondwet. In zake de armenwet nam de Synode bijna onveranderd het voorstel van Dr. de Moor over, dat ook naar onze overtuiging het beste was, dat onder deze omstandigheden kon verkregen worden. In zake Artikel 173 der Grondwet besloot de Synode zich van een petitie bij de Overheid te onthouden; een besluit, waarover we ons evenzeer van harte verheugen. Alleen het besluit der Synode in zake herstel der doodstraf treuren wij. Al besloot de Synode geen officieel verzoekschrift aan de Regering te zenden, maar om door Deputaten op een audientie bij de Koningin op herstel der doodstraf te doen aandrigen, de Synode had naar onze overtuiging wijzer gedaan met dit voorstel, zelfs in dezen gematigde vorm, niet aan te nemen. Reeds op zichzelf is het nooit wenschelijk, dat een dergelijk besluit, waarbij namens alle Gereformeerde Kerken een zoo betekenisvolle daad naar buiten geschiedt, met slechts één stem meerderheid werd genomen. Zoolang omtrent de noodzakelijkheid van zulk een petitie bij de Overheid geen algemeene overtuiging bij de Kerken wordt gevonden, mist de Synode het zedelijk recht om uit naam van alle Kerken zulk een petitie bij de Overheid in te dienen. De beslissing der Synode op dit punt genomen, achten we daarom, ook afgezien van den inhoud van het besluit zelf, een res mali exempli, die we hopen, dat op volgende Synodes geen navolging zal vinden. Een zoo kleine meerderheid heeft het recht niet, haar gevoelens als het gevoelens van alle Gereformeerde Kerken bij de Overheid aan te dienen. Bij beslissingen, die het eigen kerkelijk leven raken, behoort men reeds zooveel mogelijk te zorgen, dat de meerderheid een besluit niet doordrijft, wanneer een zeer belangrijke minderheid hiertegen ernstige bezwaren heeft. Voetius, onze groote canonicus, heeft hierop terecht gewezen; de aard van ons confederatief kerkverband brengt dit mee. Maar deze regel klemt natuurlijk nog veel sterker, wanneer het een beslissing geldt, niet ad intra, maar ad extra. Een Synode, die bij de Overheid den wensch der Gereformeerde Kerken vertolken wil, moet weten, dat ze alle Gereformeerde Kerken achter zich heeft. Het schijnt ons dan ook toe, dat het wel een zeer lastige vraag zal wezen voor deputaten, aan wie de uitvoering van dit besluit opgedragen is, hoe se hierin zullen te handelen hebben. Overigens blijven we, wat de zaak zelf betreft, ons vroeger ingenomen standpunt handhaven. Hoe beslist we ook op grond van Gods Woord voor herstel der doodstraf opkomen, het ligt naar onze overtuiging niet op den weg eener Christelijke Kerk om hierop bij de Overheid aan te dringen. De Standaard heeft daarom volkomen terecht op dit besluit der Synode capite gemaakt. Er ligt in zulk een verzoek aan de Overheid iets hard, wat met het karakter eener Christelijke Kerk in strijd is. Het moge slechts een uiterlijke vorm zijn geweest, wanneer de Roomsche Kerk, in vroeger tijd bij de overlevering van een door haar veroordeeld ketter, bij de wereldlijke rechtbank opzettelijk er op aandrong,

dat de doodstraf niet op hem zou toegepast worden, er sprak toch in dien vorm het juiste besef, dat de Kerk veeleer om barmhertigheid heeft te vragen, dan dat ze het strengste recht zou moeten eischen.

Liever dan met dezen wanklant te eindigen, willen we ten slotte onze hartelijke instemming betuigen met de besluiten, door de Synode in zake de eenheid van opleiding genomen. Op de betekenissen dezer besluiten komen we nader terug. Thans willen we alleen uitspreken, dat de Synode van Zwolle ons metterdaad een stap verder heeft gebracht in de goede richting. Dat het voorstel-Zaandam door de Synode niet kon worden overgenomen, sprak vanzelf, waar schier alle particuliere Synodes de aanneming ontraden hadden. Aan de goede bedoeling van de voorstellen heeft de Synode hulde gebracht, wat na de felle campagne in de pers tegen deze broeders gevoerd, een daad van rechtvaardigheid was; maar het voorstel zelf werd ter zijde gelegd, omdat het aan geen van beide kanten bevrediging had geschonken. Duidelijk en beslist werd ook ter Synode verklaard, dat het wenschelijk was met zoodanige voorstellen, die op een praktisch compromis neerkomen, de Kerken niet meer moeilijk te vallen, omdat het mislukken van al deze voorgestelde halfslachtige oplossingen wel getoond had, dat langs dezen weg geen goede en gezonde oplossing van dit vraagstuk is te krijgen. En al achtte de Synode den tijd thans nog niet rijp voor een principieele beslissing, se wees toch naar zulk een principieele beslissing als de eenige juiste heen en verklaarde het nemen van zulk een beslissing door elke Synode voor geoorloofd. Van een onaanstaafbaar beding, een „ewigige acte van de eigen school der Kerken“, een onveranderlijke en nooit meer te wijzigen testamentaire bepaling door de Christelijke Gereformeerde Kerk in zake de opleiding gemaakt en waaraan alle Kerken voor goed zouden gebonden zijn, bleek de Synode niets te willen weten. Ze handhaafde het Gereformeerde standpunt, dat in de Kerk van Christus alleen het Woord Gods onveranderlijk vast staat, maar voorts elke Synode vrij is, over principieele vraagstukken haar oordeel uit te spreken. Hierdoor is metterdaad „lucht“ gekomen voor degenen, die benauid waren van hart, en nog meer doordat de Synode zoo pertinent en beslist heeft uitgesproken, dat het zogenaamde beding in zake de wijze van opleiding geen geloofsdogma is, geen stuk onzer Belijdenis, niet een beginsel dat op grond van Gods Woord door al onze Gereformeerde Kerken is vastgesteld, maar een akkoord, waaraan we door broedertrouw zijn gebonden, zoolang een belangrijke deel der Kerken de handhaving van dit akkoord wenschte.

Moge van deze besluiten der Synode een goede vrucht in ons kerkelijk leven gezien worden.

Naar de Nieuwe Rotterdammer onder haar Wetenschappelijke Berichten vermeldde, heeft Prof. Dr. A. F. Holleman te Amsterdam in den pas verschenen vierden druk van zijn leerboek over de anorganische chemie enkele hoofdstukken gewijd aan de eigenaardige verschijnselen, die zich bij de radioactieve elementen voordoen. Naar aanleiding van deze verschijnselen komt hij aan het slot tot de volgende conclusie:

„Voor zoover wij thans weten, zijn de radioactieve omzettingen irreversibel. Wij staan als machteloze toeschouwers tegenover hen, wij kunnen deze verschijnselen noch te voorschijn roepen, noch tegenhouden. Indien deze omzettingen inderdaad een algemeene eigenschap der materie ware, zou dit een langzame ontleding daarvan zijn. Daar deze ontleding niet omkeerbaar te maken is, soude dit er op kunnen wijzen, dat het heelal door een scheppingsdaad uit een oermaterie is opgebouwd geworden.“

Hoe voorzichtig Prof. Holleman zich ook uitspreekt, toch heeft dit getuigenis zeker waarde. Niet alsof ons geloof aan de schepping der wereld door de almacht Gods ooit zou kunnen rusten op de resultaten van een wetenschappelijk onderzoek, maar omdat ook hier weer blijkt, dat zonder dat geloof aan een scheppenden God de wereld niet te verklaren is.

Hoe slecht de moderne pers over ons kerkelijk leven is ingelicht, bleek weer treffend uit een sonderling bericht, dat dezer dagen in de Hervorming stond. Onder het opschrift Gereformeerde offervaardigheid schreef de heer K. Vos, predikant te Middeburg, het volgende:

Het volgende dagbladbericht trof onze aandacht: „Door de algemeene synode der gereformeerde kerken in Nederland werd besloten, niet te adviseeren tot verplaatsing der theologische school te Kampen, om financiële redenen, en evenmin tot het aanstellen van nog vijf hoogleraren, en het aanvragen van promotierecht. De financiële uitkomsten van de school geven redenen tot bezorgdheid. De laatste drie jaar was er f. 12000 te kort. Dat ligt gedeeltelijk aan 80 kerken die maar eens per jaar, en 11 die nimmer collecteerden.“ Daaruit kunnen wij derhalve de gevolgtrekking maken, dat de gereformeerde kerken op 91 na méér dan eens per jaar collecteerden. Zeker met allen eerbied voor zooveel opofferende liefde, moet dan toch opgemerkt, dat deze blijkbaar aan het verminderen is, en zeer steek zelf! Want het zoo onmogelijk zijn geweest deze theologische school zooveel jaren in stand te houden met zulke groote jaarlijkse tekorten. Opmerkelijk echter is het, dat deze verminderde bijdragen samenvallen met een tijdperk, waarin de gereformeerden méér dan ooit de politieke macht in handen hebben en waarin aan een haast onversadelijke subsidie-honger — dank zij die macht, waarvan driest wordt gebruik gemaakt — voor onderwijs in allerlei vormen méér dan ooit de Rijksschatkist

tegenmoet komt door het werpen van duizenden in den schoot van Christelijke schoolbesturen. De bijdragen verminderen zóó, dat er twaalf duizend tekort is! Welnu wij achten het verblijdend, omdat dit een teken is, dat de meer goedden onder de gereformeerden blijkbaar gaan inzien, dat bijdragen aan een dergelijk theologisch onderwijs vrijwel weggesmeten geld is.

Leep is deze heer Vos niet, want anders had hij toch wel uit zich zelf begrepen, dat zelfs de vurigste voorstander van onze Theologische School er nooit aan gedacht heeft bij de vier bestaande professoren nog vijf nieuwe te voegen. Maar ook overigens berust al wat de heer Vos hier orakelt over het achteruitgaan der offervaardigheid onder Kerken op misverstand, gelijk hem terstond had kunnen blijken, wanneer hij zich de moeite gegund had het verslag van Curatoren der Theologische School in te zien. Het jaarlijksch tekort van 12.000 gulden, waarmee de School sukkelde, heeft niets te maken met achteruitgang in de collecten, bijdragen of giften, die veeleer in de laatste jaren nog iets gestegen zijn, maar vloekt alleen voort uit de zware geldelijke verplichtingen, die de Theologische School nog te vervullen heeft tegenover het Kamper Gymnasium. Zoodra deze schuldenlast afgesloet is, zal de financiële toestand voldoende zijn om zonder enig bezwaar voor de Kerken het aantal der hoogleraren uit te breiden.

Het was dan ook alleen dit motief, dat de Synode weerhield, om reeds thans een vijftien hoogleraar te benoemen. Dat versterking van de leerkrachten aan de Theologische School noodig is, werd algemeen toegestemd. Twee der hoogleraren hebben een leeftijd bereikt, waarop ze niet meer met volle kracht zich aan hun taak kunnen wijden. Er zal dus door toevoeging van een nieuwen hoogleraar moeten gezorgd worden, dat hun arbeid voor een deel verlicht wordt. Hoogleraren der Theologische School hebben hierop zelf met kracht aangedrongen, en de Synode heeft de noodzakelijkheid van deze versterking der leerkrachten aan de Theologische School erkend. Dat de Synode desniettegenstaande niet tot de benoeming van een vijftien hoogleraar overging, mag niet aan de Kerken geweten, alsof deze niet offervardig genoeg waren, of meenden dat bijdragen voor een dergelijk theologisch onderwijs vrijwel weggesmeten waren, gelijk de heer Vos zich veroorloofde op te merken. De schuld van den moeilijken financiële toestand, waarin de Theologische School verkeert, schuilt alleen daarin, dat het Kamper Gymnasium tot veel te hoogen prijs aan de Nationale Vereeniging is overgedragen. Waar de beschikbare fondsen der School dienteengevolge reeds geheel zijn opgeteerd, voor de eerste jaren nog een jaarlijksch tekort van 12000 gulden dreigt en de Synode zelf natuurlijk over geen geldmiddelen te beschikken heeft, stuitte alleen op deze financiële moeilijkheden de benoeming van een vijftien hoogleraar af. Men zou toch kwalijk een benoeming kunnen doen, wanneer Curatoren niet bij machte waren aan den nieuwen benoemden hoogleraar zijn salaris uit te betalen.

Naar aanleiding van den bidstond, dien de classis 's Gravenhage verleden week uitschreef voor onze Kerken, merkt Ds. J. H. Lammermans van Axel het volgende in het Zeeuwisch Kerkblad op:

Een algemeene bedesdag was inderdaad niet overbodig. Niet de Zondag, maar een dag midden in de week was den dienst der gebeden aangewezen. Begrijpbaar! Over den dag des Heeren hebben niet wij, maar heeft de Heere zelf alleen het beschikkingrecht, en de dienst van God op dien dag vloekt voort uit de ordinantie des Heeren, niet uit der tijden nood. Oud-Israel heeft ook nooit een Sabbath tot een verbodsdag uitgeroepen. In het voetspoor der Gereformeerde vaders tredende, was de dag van gemeenschappelijk gebed voor algemeenen nood midden in de week gesteld, een dag of een ure van eigen afzondering.

Nu zal de drang om in 's Heeren huis zich daartoe af te sonderen, niet overal even sterk zijn geweest. Drang tot gebed ontstaat als ten den nood recht en grondig kennen. In sommige streken van ons vaderland sprak de nood nog zoo weinig tot bewustzijn en hart. Er zijn streken, waar in 't geheel geen nood is noch geweest is. De oogst is er overvloedig; de bodendigheid der zomervruchten buitengewoon; de siekte onder het vee naderde wel, maar drong niet met kracht door en kostte geen verliezen noemenswaardig; geen veelvuldige en doodelijke krankte onder de menschen; bijna in alles oorzaak tot veel blijdschap en stof tot groote dankbaarheid. Er blijft slechts plaats voor een wensch, n.l. dat de water-voorraad nog wat vermeerderde.

Toch was ook in zulke streken nog wel reden om een bidstond te houden. We staan als personen en kerken niet op onszelf. We zijn burgers van een staat en behooren tot een volk. We vormen met de kerken in ons vaderland een bond van kerken. En wanneer dan in andere gewesten geleden wordt, zouden wij dan onaandoenlijk zijn voor het lijden onzer medeburgers en bijzonderlijk voor den nood van Gods volk? Neen, als één lid lijdt, lijden al de leden mede. En gelijk overal in ons vaderland, zoo is ook in ons gewest publiekelijk mede gebeden, voor mensch en beest, voor de noden van land en volk, voor afwending van oorlogsgevaar en voor behoud van den vrede, voor bewaaring van rampen en onheilen.

Niet elke kerk en elk geloovige heeft de saamhorigheid tot het geheel gevoeld. Vele kerken in de provincie hebben blijkbaar de redenen tot het houden van een bidstond niet zwaarwichtig genoeg gevonden, en daarom tot opzettelijk gebed de gemeente niet samengevoegd. En waar sulks wel geschiedde, hebben vele geloovigen door hun wegblijven in een namiddagsamenkomst of bij een avondbiduur uitgeprokeerd, dat de rechte drang tot verootmoediging en gebed niet aanwezig was. Op deze wijze heeft de oproeping tot het gemeenschappelijk houden van een bedesdag, althans voor ons gewest, geen doel getroffen. Zou in eventueel geval de classis 's Graven-

hage, vo
algemeen
in corres
uit de b
vincies;
die kerke
zoo groot
en hart
Dan ke
drang tot
Niet bi
bij allen,
aanschou
Dan ve
gaat in i
in het sto

Ook o
In Zeelan
vincies i
der Haas
treuren
beteken
wordt g
alleen bi
nalatig z
Ds. Lam
bereiding
brak, Na
classis 's
tot de u
overgaat,
in te wir
alleen tot
regel wett
gevoeld w
tijd te w
voorbereid
seling, en
niet mee
toegelicht

Voor

Io hartel
getekende
Maassius
Dringend
willen gede
bijgebouwd,
het onmog

Konstwijk.

J. P. Tax
bij het 40
Zondagscho
G. F. Callier
Onder de
der jaren o
gezet, maakt
naar vorm
figuur.

Deze kwa
is, met zijn
papier en v
welgelikende
van Callien

Maar niet
wat den in
predikant i
afdeelingen
de eerste, di
dan de hel
schreven, ter
de Bydnage
J. Douma, t
heer P. On
school te Am
breede corn
hangt, heeft

Den 14de
meerde Zon
jaar besta
Op initiat
ASCH VAN
KREULEN, u
GEREFORME
samenkomst
bouw voor
UTRECHT ge

In een „W
bestaande u
Tazelaar, to
„Het Besti
bij deze gele
aanwenden
en tot opwe
de Zondags
Gereformeer
meerde Zond
GEDENKBOEK
bescheiden te
een uitnem

Na lering v
als met dit
Bestuur zich
kosten jaard
zal het seker
eenig boek t
deren in 't
Zondagschool,
ik ben 't niet
dat een poge
eens klassiek
Athene“ is.

Het was e
het titelblad
van die ere
christelijke ge
is uitgebeeld
uitstekend i
stinkend lam.
's Reprodu
19: 10.

Lukas 19:
blijde boodsc
wapenspreuk
WANT DE
OM TE ZOEKE
LOREN IS.

Een goed d
ouderschrift v
Want ook e
formeerde Zon
LEATIE.
Tot EVANGELI
Een de ha
Herder naar
Dit is het
hetwelk in vi
te beluistern
EVANGELIATIE
te wekken, he
zoolang te vi